

Co w trawie piszczy - czy można podawać chwasty na obiad? kulinarne wykorzystanie jadalnych roślin nieuprawnych

Barbara Ziemer, Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie

I Festiwal Bioróżnorodności w Opolu

Opole, 22 października 2019 r.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Chwasty...

www.beszamel.se.pl

1. Przyroda pełna jest darmowego jedzenia.

www.polityka.pl

www.fakt.pl

2. Zdrowiej dla Ciebie.

sałatka z liści i kwiatów mniszka

www.swiatkwiatow.pl

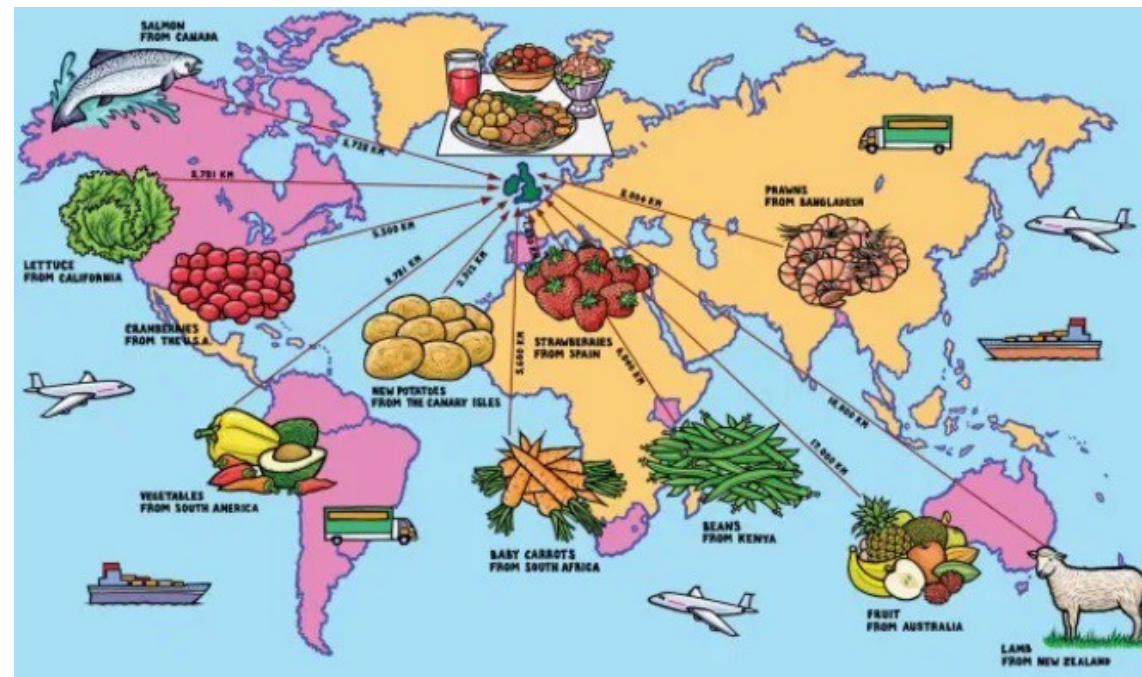
zielone smoothie z pokrzywy

www.tygielwarminski.pl

3. Zdrowiej dla Ziemi.

www.gazetakrakowska.pl

www.societyzero.co.uk

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

4. Jedzenie lokalne, sezonowe i z danej strefy klimatycznej.

letnia sałatka z truskawkami, kwiatami wiesiołka i miętą

www.jazzowesmaki.com

wiosenne kwiaty sosny w czekoladzie

www.herbiness.com

5. Różnorodna dieta.

sałatka z kwiatami: bratki, stokrotki, lwie paszcze, czarnuszka, begonia; liście nasturcji

www.odczarujary.com

www.time.com

6. Przygotowani na wszelki wypadek.

preppersi (ang. *prepare* - przygotować, przygotować się)

www.newsweek.pl

www.newsweek.pl

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

6. Przygotowani na wszelki wypadek.

podczas wędrowki

www.biegunwschodni.pl

www.trocheinnacukiernia.home.blog

pasta z chwasta

młode listki pokrzywy
i podagrycznika
a także krwawnika, tasznika
i kurdybanka (co się znajdzie)
orzechy
oliwa
sól
plus kwiaty stokrotki
i rzeżuchy łąkowej

7. Zajęcie grupowe.

www.kukbuk.pl

8. Kontakt z naturą, świeżym powietrzem i słońcem, poznawanie swojego otoczenia, ćwiczenia i relaks.

www.hajduczeknaturanie.pl

syrop z kwiatów
mniszka
lekarskiego

www.hajduczeknaturanie.pl

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

9. Zamiast własnego ogródka.

www.kalendarzrolnikow.pl

www.werandacountry.pl

10. Zdrowy i zrównoważony sposób życia, w zgodzie z przyrodą i porami roku.

miesiąc	marzec				kwiecień				maj				czerwiec			
tydzień	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
młode pędy sosny																
młode pędy świerku																
sok z brzozy																
młode liście brzozy																
sok z klonu																
kwiaty lipy																
kwiaty bzu czarnego																
pokrzywa																
kwiaty mniszka																
liście mniszka																
liście krwawniku																
komosa (lebioda)																
kwiaty koniczyny																
stokrotka																
rumianek																

www.misamocy.pl

wino z chabra bławatka

www.misamocy.pl

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Czy zbieranie dzikich roślin jest trudne?

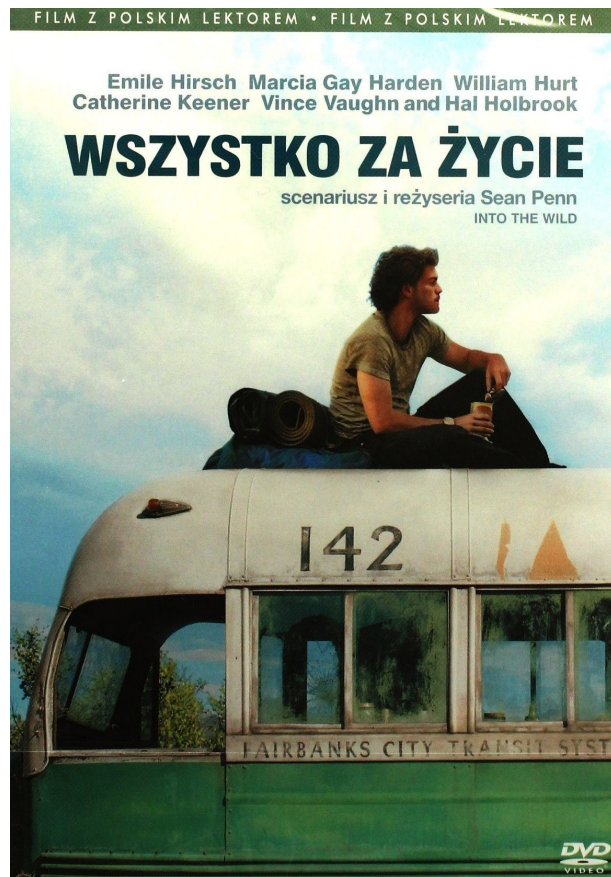

www.podlasie24.pl

www.tise.pl

Czy zbieranie dzikich roślin jest niebezpieczne?

www.emag.pl

www.bonitismos.com

1. Nie jedz czegoś, jeśli nie wiesz co to jest.

www.mamotoja.pl

fot. Barbara Ziemer

www.wikipedia.org

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

2. Zaczynij od małej porcji.

3. Nowe rośliny wprowadzaj do diety pojedynczo.

wrotycz pospolity

www.wikipedia.org

melisa lekarska

www.wikipedia.org

aronia czarna

www.wikipedia.org

Test jadalności

wg Hugh McManners "Z plecakiem przez świat. ABC trekkingu"

Powąchaj próbkę rośliny.

Potrzyj próbkę o wewnętrzną stronę łokcia i sprawdź, czy nie pojawi się wysypka.

Położ próbkę między wargami (na 5 sek) i w kąciку ust (na 5 sek).

Położ próbkę na czubku języka (na 5 sek) i włóż pod język (na 5 sek).

Jeśli nie poczujesz pieczenia to połknij próbkę i odczekaj 5 godz.

Brak negatywnej reakcji sygnalizuje, że roślina chyba nadaje się do spożycia.

4. Zaangażuj zmysły.

5. Naucz się rozpoznawać rośliny trujące.

szalej jadowity

szczwół plamisty

kokoryczka
wielokwiatowa

konwalia majowa

www.wikipedia.org

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

4. Zaangażuj zmysły.

5. Naucz się rozpoznawać rośliny trujące.

lulecznica kraińska

pokrzyk wilcza jagoda

psianka słodkogórz

cis pospolity

4. Zaangażuj zmysły.

5. Naucz się rozpoznawać rośliny trujące.

jaskier ostry

Ranunculus repens L.

naparstnica purpurowa

ciemierzycza biała

tojad mocny

www.wikipedia.org

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

4. Zaangażuj zmysły.

5. Naucz się rozpoznawać rośliny trujące.

wawrzynek wilczełyko

wilczomlecz

glistnik jaskółcze ziele

dziki bez czarny

www.wikipedia.org

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

6. Uważaj na trucizny produkowane przez człowieka.

www.zielonyogrodek.com

www.inzynieria.com

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

7. Jedz młodą zieleninę.

8. Okazuj wdzięczność i traktuj przyrodę z szacunkiem.

9. Zbieraj tylko tyle, ile potrzebujesz.

**10. Zbieraj rośliny, które występują obficie,
i rób to selektywnie.**

www.lazienki-krolewskie.pl

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

11. Nie zrywaj roślin rzadkich, chronionych i z obszarów chronionych.

KR • 22 sierpnia • Zaktualizowano 22 sierpnia, 14:24

Pixabay.com/UM w Poniatowej/screen pierwszej wersji regulaminu konkursu „Najsmaczniejsza potrawa regionalna”

„Urząd Miasta w Poniatowej namawia do łamania prawa i niszczenia przyrody! Organizuje konkurs (...) na potrawę regionalną z wykorzystaniem... roślin chronionych! Proszę o interwencję” - mail z takim apelem otrzymaliśmy w czwartek od Czytelniczki. - Analizujemy sprawę - zapewnia Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie. Gdy zaczęliśmy wypytywać o konkurs, regulamin został zmieniony.

www.kurierlubelski.pl

12. Zbadaj swoją najbliższą okolicę.

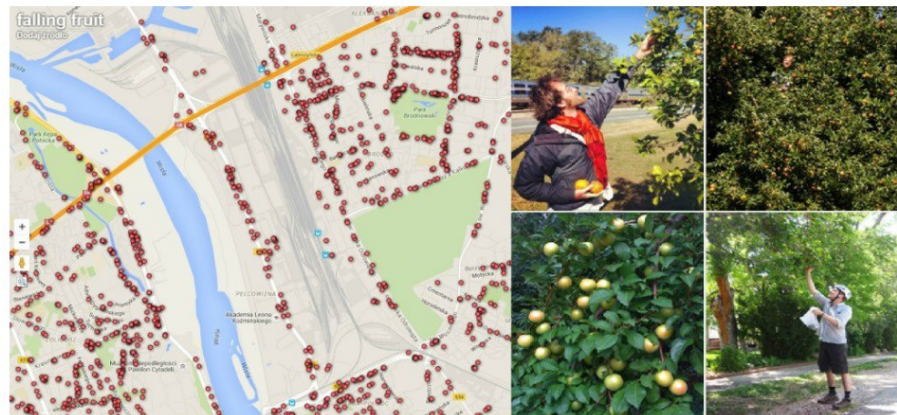
metrowarszawa.gazeta.pl/metrowarszawa/1,141635,20211019,jadalna-mapa-dzikich-roslin-w-warszawie-sprawdz-gdzie-

Sport Plotek Next Kultura Kobieta eDziecko Horoskop TOK FM

"Jadalna mapa" dzikich roślin w Warszawie: Sprawdź, gdzie szukać jabłek, śliwek, szczawiu, chrzaniu...

ignaz
09.06.2016 11:25

Na co dzień mijamy te miejsca, nie wiedząc nawet ile dobroci w sobie kryją. Dzięki tej "jadalnej mapie" macie szansę na darmowy zielony lunch w stolicy.

fot. fallingfruit.org

www.metrowarszawa.gazeta.pl

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

W Miejskiej KNIEI
Katarzyna Mikulska
@wmiejskiejkniei

- Strona główna
- Posty
- Zdjęcia
- Filmy
- Informacje
- Wydarzenia**
- YouTube
- Pinterest
- Instagram
- Twitter
- Grupy
- Społeczność
- Recenzje

- LIS 9** IX zjazd Szkoły Rzemiosła Leśnego 2019
9 lis – 10 lis · 20 gości
- LIS 9** Leśne struganie
9 lis – 11 lis · 22 gości
- LIS 23** Dzikie konfitury
Sob. 10:00 · 17 gości
- LIS 24** Dzikie rośliny jadalne - cykl roczny
Nie. 10:00 · 136 gości
- LIS 30** X zjazd Szkoły Rzemiosła Leśnego 2019
30 lis – 1 gru · 35 gości
- GRU 8** Dzikie ozdoby choinkowe
Nie. 12:00 · 18 gości
- GRU 14** 2 dni w lesie dla kobiet. Zima
14 gru – 15 gru · 27 gości
- GRU 15** Dzikie rośliny jadalne - cykl roczny
Nie. 10:00 · 45 gości
- GRU 16** 7 dni w lesie. Zima
16 gru – 22 gru · 38 gości

Szkoła Rzemiosła Leśnego
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

Szkoła Rzemiosła Leśnego
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

Leśna Łąka
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

W Miejskiej KNIEI Katarzyna...
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

Szkoła Rzemiosła Leśnego
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

Leśna Łąka
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

Szkoła Rzemiosła Leśnego
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

W Miejskiej KNIEI Katarzyna...
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

Szkoła Rzemiosła Leśnego
Maków, województwo łódzkie

★ Zainteresowany(a)

www.werandacountry.pl

www.facebook.com

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

Zaledwie kilka składników odmienia łopian w przekąskę zupełnie niestychaną – stódkawą, syczącą, po prostu pyszną! Jeśli tylko macie energię na kopanie długasných łopianowych korzeni, warto ich spróbować. Polecamy!

Azjatycka przekąska z korzenia łopianu

ok. 25-centymetrowy korzeń łopianu
1 łyżeczka sezamu czarnego lub białego
2 łyżeczki sosu sojowego
2 łyżeczki siodu jęczmiennego
1/2 łyżeczki konfitury z owoców dzikiej róży
2 łyżki oleju do smażenia

1. Łopian umyj, obierz i pokrój w jak najcieńsze paseczki (będzie ciemniej).
2. Na patelni rozgrzej olej i dodaj łopian. Smaż przez 3–4 minuty.
3. Dodaj sos sojowy, sól i konfiturę z owoców róży. Smaż przez 7–8 minut, ciągle mieszając.
4. Wyłóż do miseczki i posyp sezamem.

Pamiętaj! Korzenie najlepiej wykopywać na wiosnę, tuż po roztopach, lub jesienią. Wtedy właśnie magazynują najwięcej substancji odżywczych i są największe.

KLĄCZA, BULWY, KORZENIE | 294

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

Przytulia czepna jest dostępna prawie przez cały rok. Wschodzi jako jedna z pierwszych i zamiera jako ostatnia. Zdarza się jednak, że znajdziemy ją i w ciepłej zimy. Wczesną wiosną można jeść ją na surowo lub stosować jako dodatek do koktajli i sałatek. Tylko o tej porze roku jej liście nie mają ostrych, krzemionkowych ząbków. To one sprawiają, że roślina czepia się sierści i ubrań. Stąd też drugi człon jej nazwy gatunkowej. Przez resztę roku można przygotowywać z całego zieleń pełen witamin sok, a z prażonych nasion sporządzać lekko pobudzający napar przypominający kawę.

Lassi z przytulią, czepną

- 300 g gęstego jogurtu (balkkańskiego lub greckiego)
  - 1/2 szklanki wody
  - 1/2 dużego awokado
  - 1 łyżeczka garam masali
  - 1/2 łyżeczki soli
  - 1 garść przytuli
- Jogurt, awokado i posiekaną przytulię dokładnie zmiksuj razem z wodą.
  - Dopraw garam masalą i solą.

Młody żółciak siarkowy to prawdziwy rarytas. Jeśli uda ci się znaleźć przepięknie żółtego i jeszcze niezwałkniętego osobnika na drzewie, koniecznie zabierz go do domu. Wykorzystaj go szybko - rozkładając się, grzyb wydziela bardzo nieprzyjemny siarkowy zapach, stąd zresztą nazwa. Żółciak zarówno konsystencją, jak i smakiem przypomina mięso. To danie, piśnietnie mięsne, będzie więc cymysem dla osób na diecie wegetariańskiej i wegańskiej, które tęsknią za jego smakiem.

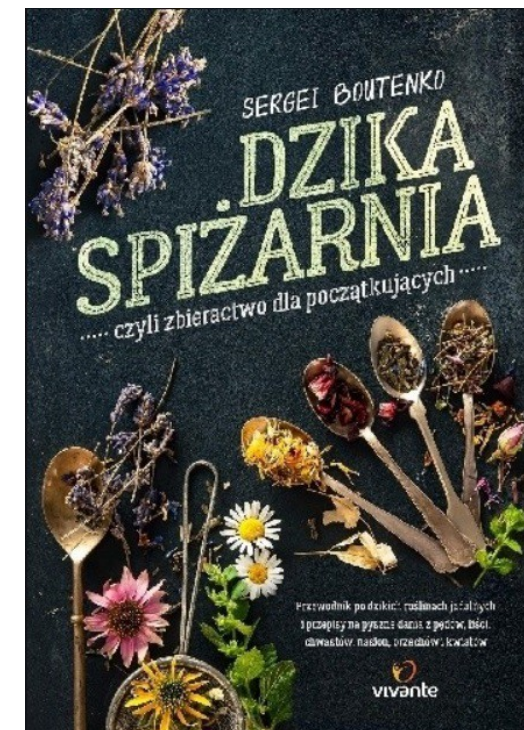
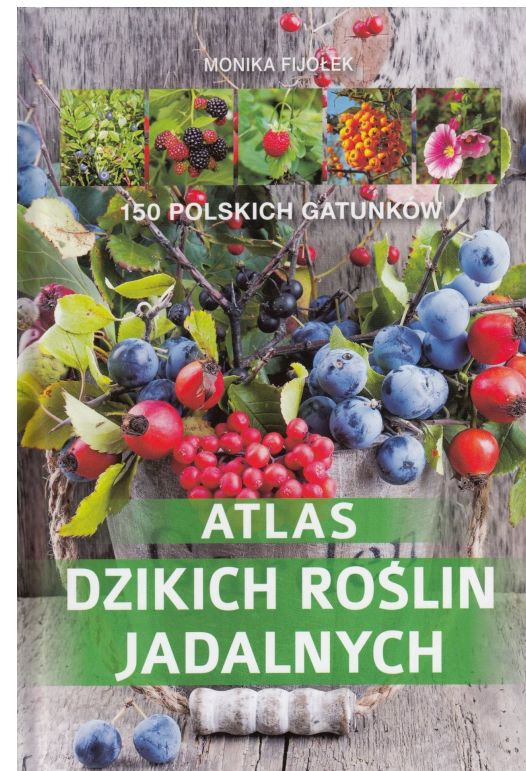
Stroganow z żółciaka siarkowego

- 400-500 g żółciaka pokrojonego w paski
  - 500 g passaty pomidorowej
  - 1 średnia cebula
  - sól
  - pieprz (np. wędzony)
  - 1/2 łyżeczki chili mielonego lub w płatkach
  - 1/2 łyżeczki papryki słodkiej wędzonej
  - 1 łyżeczka białej pospolitej
  - 1 łyżeczka suszonego krwawnika
  - 2-3 łyżki stołowe mąki do oprószania
  - olej do smażenia
  - hymianek (opcjonalnie)
- Pokrój żółciaka (tylko miękkie kawałki) w paseczki i wrzuć do wrzącej wody. Gotuj przez ok. 10 minut, odcedź i delikatnie opróżnij miękko.
  - Cebulę pokrój w piórka i podsmaż na złotą na oleju.
  - Do cebuli dorzuć żółciaka, przesmaż razem przez minutę i całość zdejm passatą.
  - Dopraw do smaku solą, chili, wędzoną papryką, pieprzem, białką i krwawnikiem.
  - Duś całość przez ok. 15 minut, od czasu do czasu mieszając.
  - Posyp hymiankiem. Podawaj ze świeżym chlebem, ziemniakami lub ryżem.

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

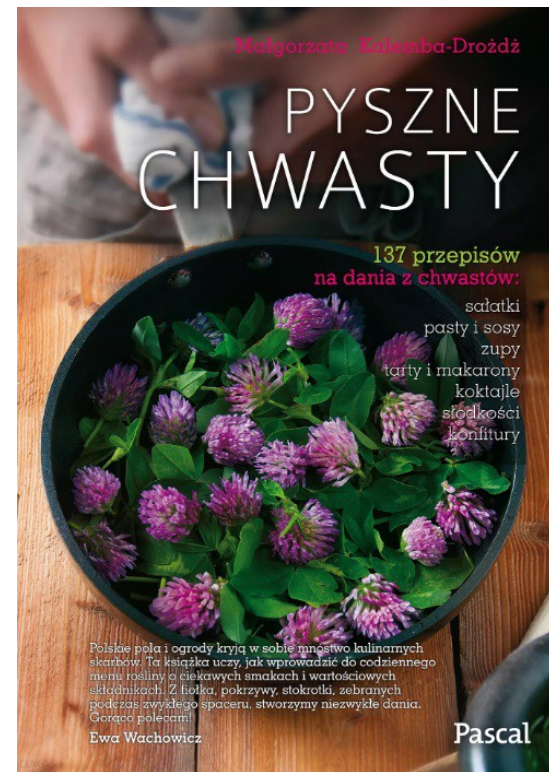

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

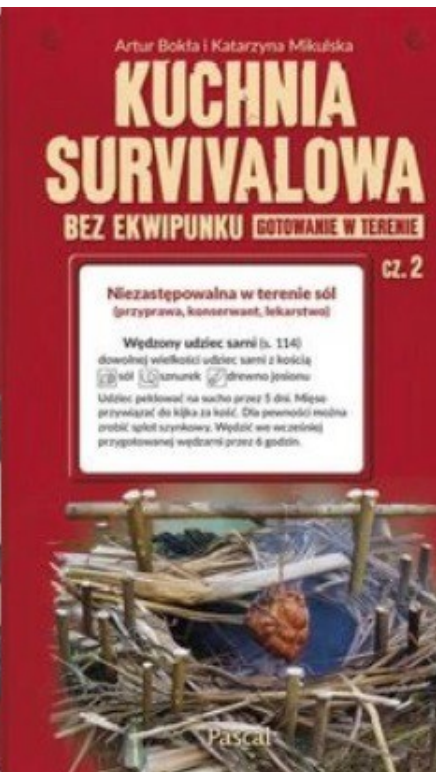
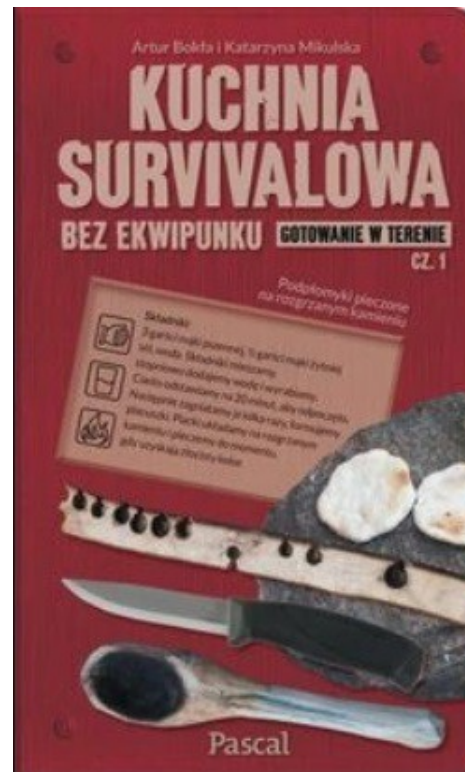
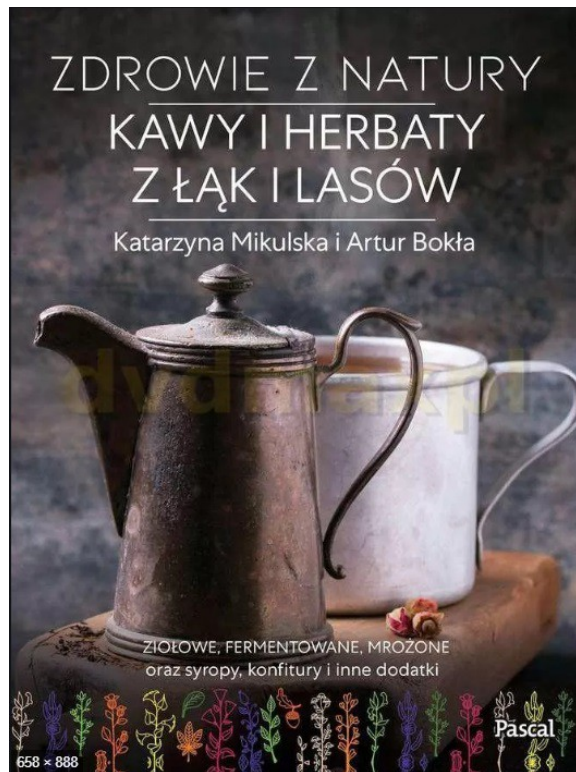

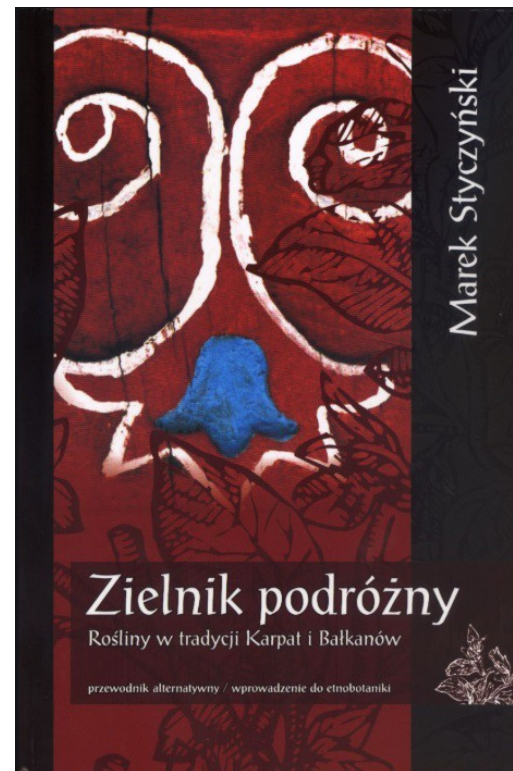
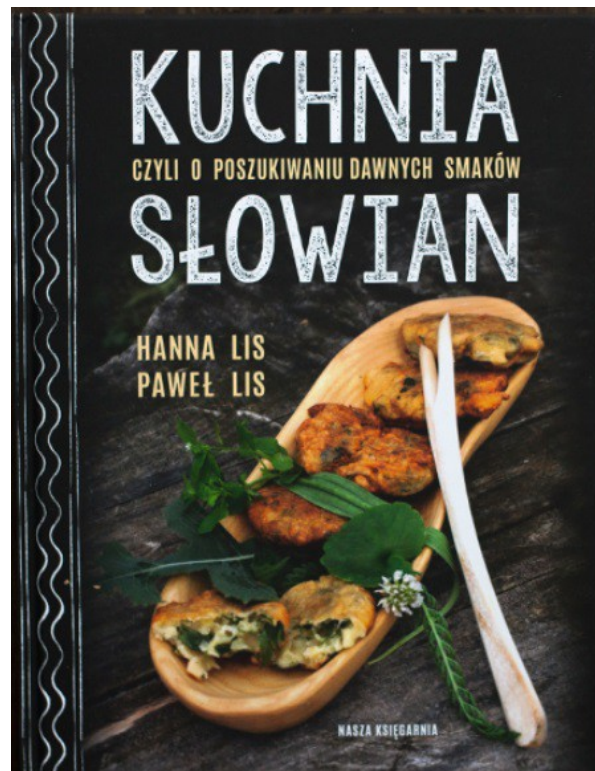
13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

13. Edukuj się i szukaj inspiracji.

Dziękuję za uwagę